

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 317/2021-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a zo sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], toho času v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody Žilina, zastúpeného Mgr. Romanom Tomanom, PhD., advokátom, Rudnayovo námestie 1, Bratislava, proti postupu Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 3Tp/25/2019 a jeho uzneseníu zo 8. júna 2020 a proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4Tost/26/2020 a jeho uzneseníu z 15. júna 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 19. augusta 2020 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3Tp/25/2019 a jeho uznesením z 8. júna 2020 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4Tost/26/2020 a jeho uznesením z 15. júna 2020. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenia zrušiť a priznať mu primerané finančné zadosťučinenie v celkovej výške 14 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia. Zároveň navrhuje, aby ústavný súd prikázal neodkladne prepustiť sťažovateľa z väzby na slobodu.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutých uznesení vyplýva, že uznesením z 9. októbra 2019 bolo podľa § 199 ods. 1 a 2 Trestného poriadku začaté trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, 3 písm. c) a ods. 4 písm. a) a b) Trestného zákona s poukazom

na § 138 písm. b), g) a j) Trestného zákona a § 141 písm. a) Trestného zákona, zločin založenia zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a obzvlášť závažný zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 a 4 písm. c) Trestného zákona v spojitosti s § 141 písm. a) Trestného zákona.

3. Uznesením z 27. novembra 2019 bolo začaté trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, 2 písm. c) a ods. 3 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 140 písm. c) Trestného zákona a zároveň bolo sťažovateľovi podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vznesené obvinenie pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a pokračovací obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, 3 písm. c), 4 písm. a) a b) Trestného zákona s poukazom na ustanovenie § 138 písm. b), g) a j) Trestného zákona a § 141 písm. a) Trestného zákona.

4. Uznesením špecializovaného súdu z 28. novembra 2019 bol sťažovateľ z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku vzatý do väzby, väzba začala plynúť 26. novembra 2019 o 5.45 h. Špecializovaný súd neprijal písomný sľub sťažovateľa, neuložil dohľad probačného a mediačného úradníka nad sťažovateľom a neprijal peňažnú záruku sťažovateľa. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd uznesením z 10. decembra 2019 tak, že zrušil uznesenie špecializovaného súdu z 28. novembra 2019 a sťažovateľa vzal do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku. Najvyšší súd neprijal písomný sľub sťažovateľa, dohľad probačného a mediačného úradníka nad sťažovateľom neuložil, peňažnú záruku za sťažovateľa neprijal a podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť sťažovateľa zamietol.

5. Uznesením zo 17. februára 2020 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre pokračovací obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, 3 písm. c) a d) a ods. 4 písm. a) a b) Trestného zákona s poukazom na ustanovenia § 138 písm. b), g) a j), § 139 ods. 1 písm. e) a § 141 písm. a) Trestného zákona.

6. Sťažovateľ podaním zo 6. apríla 2020 požiadal o prepustenie z väzby na slobodu, resp. o nahradenie väzby miernejšími prostriedkami. Špecializovaný súd rozhodol uznesením zo 16. apríla 2020 tak, že žiadosť sťažovateľa zamietol. Písomný sľub sťažovateľa neprijal, dohľad probačného a mediačného úradníka nad sťažovateľom neuložil. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd uznesením z 12. mája 2020 tak, že sťažnosť zamietol a žiadosť sťažovateľa o nahradenie väzby peňažnou zárukou zamietol.

7. Prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „špeciálna prokuratúra“) podal 26. mája 2020 návrh na predĺženie lehoty trvania väzby sťažovateľa. Po výsluchu sťažovateľa rozhodol špecializovaný súd napadnutým uznesením tak, že za existencie dôvodov väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku predĺžil lehotu trvania väzby sťažovateľa do 26. januára 2021. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že sťažnosť zamietol.

8. Špecializovaný súd v napadnutom uznesení podrobne poukázal na odôvodnenie návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby. K jednotlivým dôvodom väzby u sťažovateľa prokurátor v návrhu uviedol:

„V prípade útekovej väzby je zrejmé, že obvinenému hrozí nielen vysoký trest odňatia slobody ale aj to, že si uvedomuje nielen závažnosť svojej doterajšej trestnej činnosti, ale aj početnosť skutkov, ktoré postupne vychádzajú najavo. Tým, že v trestnom konaní obvinený [REDAKOVANÉ] postupne odhaľuje nové skutky, ktoré sa kvantitatívne vyjadrujú v niekoľkých desiatkach, až v stovke prípadoch, ako aj vnútorné pomery v zločineckej skupine s odhalením získaných výnosov, a s prihliadnutím aj na vyjavenie jeho riadiacej úlohy v skupine, obvinený [REDAKOVANÉ] musí vyhodnocovať uvedené skutočnosti ako bezprostredne ohrozujúce jeho osobnú slobodu, čo ho prirodzene môže motivovať k tomu aby sa uchýlil ku útekovým aktivitám. Tiež mu nič nebráni, aby tendencie skrývania sa mohol absolvovať aj na území v SR, pričom doterajší predpokladaný výnos z trestnej činnosti, ako i stále fungujúce výnosové vzťahy z trestnej činnosti mu vedia zabezpečiť dlhodobú životnú existenciu. Netreba pripomínať, že uvedený dôvod väzby je napĺňaný nielen samotnou hrozbou vysokého trestu, ale uvedenú skutočnosť je potrebné zosúvzťažiť aj so závažnosťou stíhanej trestnej činnosti, ktorej odhaľovanie a objasňovanie má s pribúdajúcimi výsledkami vyšetrovania vzostupný charakter a rozsiahly rozmer. To všetko preto ovplyvňuje vnímanie hrozby vysokého trestu tak, že zosilňuje existujúcu obavu z konečného trestnoprávneho postihu, ktorého uloženie v takejto vysokej výmere si obvinený [REDAKOVANÉ], ako kvalifikovaný právnik musí uvedomovať,

V prípade kolíznej väzby je potrebné brať na zreteľ to, že sám obvinený vyvinul obranné aktivity aby zisťoval, či sa voči nemu vedie nejaké trestné konanie alebo je v pozornosti OČTK. V tomto smere preto nebol len pasívnym príjemcom informácii, ale bol aktívny, pričom vynaložil i väčšie finančné prostriedky na minimalizovanie takýchto dopadov voči nemu. Pokiaľ tak robil v minulosti, tieto jeho konkrétne prejavy naberajú oveľa intenzifikovanejší rozmer v terajšom štádiu, kedy jeho rozsiahla trestná činnosť vyšla najavo. Dôležitou skutočnosťou v tomto smere je to, že obvinený [REDAKOVANÉ] sám vytváral podklady pre iné trestné konania a preto i sám vopred vytváral prostredie na sťaženie odhaľovania jeho trestnej činnosti, kedy navádzal iné osoby na nepravdivé výpovede, čo značne deformuje objektívny stav veci. Týmto si dlhodobo vytváral základ pre svoje vlastné budúce alibi pred orgánmi OČTK. Taktiež sú zaznamenané reálne jeho aktivity k deformovaniu dôkazného stavu, kedy, či už svedkyňa [REDAKOVANÉ] alebo obvinenému [REDAKOVANÉ] vytváral verzie ich vyjadrení, aby tak ovplyvnil a sťažil takéto dokazovanie, pričom využíval i blízky osobný vzťah s týmito osobami, ktorých zneužíval na svoje ciele a predovšetkým vlastnú dôkaznú ochranu. Tieto aktivity obvineného [REDAKOVANÉ] sú taktiež závažné aj preto, že tento obvinený je súčasne aj konateľom [REDAKOVANÉ] ktorej bolo vznesené obvinenie za rovnakú trestnú činnosť, pričom táto spoločnosť mala dôležitú účasť na stíhanej trestnej činnosti, ako nadobúdateľ nehnuteľností poškodených osôb, ku ktorým doklady, resp. zložky sa stále dohľadávajú ako listinné dôkazy. Všetky tieto skutočnosti sú preto takej povahy, že zakladajú konkrétnu obavu z kolízneho správania a konania obvineného voči osobám vystupujúcim v trestnom konaní, a to v čase kedy ešte neboli vypočutí, resp. trestná činnosť dostatočne objasnená alebo i v celosti odhalená.

Čo sa týka pokračovacej väzby i v tomto prípade pretrváva konkrétna obava z takéhoto správania obvineného nakoľko je zrejmé, že obvinený takto konal dlhodobo, vlastné aktivity rozširoval a sofistikoval nielen z hľadiska prevedenia trestnej činnosti, ale i postupného zakrývania jej dopadov a možnosti jej odhalenia. Obvinený disponuje všetkými informáciami o jej možnom páchaní a preto bez obtiažnosti sa jej môže dopúšťať, či už samostatne pri odstránení možných chýb, ktorých sa dopustil, alebo i prostredníctvom iných, jemu spriaznených osôb, ktoré využíval historicky

na páchanie trestnej činnosti. Doterajšie poznatky o osobe obvineného sú zreteľnou a prítomnou obavou o tom, že sa uvedených konaní nielenže dopúšťal, ale sú dostatočné i na založenie opodstatneného predpokladu, že sa ich dopustí opakovane znovu.“

9. Špecializovaný súd v odôvodnení napadnutého uznesenia okrem iného konštatoval:

„Aj v tomto štádiu trestného konania je potrebné považovať trestné stíhanie obvinených podľa uznesenia o vznesení obvinenia vyšetrovateľa za dôvodné. Poukazujem pritom na doteraz vykonané dokazovanie v rámci prípravného konania, z ktorého vyplýva, že doteraz zistené skutočnosti naďalej nasvedčujú tomu, že skutky, pre ktoré bolo začaté trestné stíhanie boli spáchané, majú znaky konkrétnych trestných činov a naďalej existuje podozrenie, že sa mali na tejto trestnej činnosti podieľať obvinení [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Naďalej existuje podozrenie o ustálenej schéme páchania trestnej činnosti, kedy obvinení po vzájomnej dohode mali vytvoriť zoskupenie osôb v rámci, ktorého dochádzalo k postupnému obmieňaniu a dopĺňaniu osôb na rôznych úrovniach riadenia s cieľom vyhľadávania osôb v nepriaznivých finančných a majetkových pomeroch, ktorých pod zámienkou preúverovania ich finančných záväzkov mali navádzať k prevodu vlastníctva ich nehnuteľností a tieto prevádzať na iné osoby. Skupina osôb mala vyvíjať túto činnosť postupne a sofistikovane, pričom najvyšším postaveným členom mal byť [REDAKOVANÉ] a po roku 2018 [REDAKOVANÉ]. Uvedeným konaním mala byť spôsobená škoda najmenej 900.000,- €, pričom je možné konštatovať, že výška škody bude vyššia s poukazom na ďalšie preverovanie. Poukazujem na výpovede obvinených [REDAKOVANÉ], ale aj svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Okrem toho podozrenia sú potvrdzované a listinnými dôkazmi a zmluvami, ktoré preukazujú činnosť obvinených. Podozrenie z trestnej činnosti nebolo doposiaľ zoslabené do takej miery, aby mohlo byť konštatované, že podozrenie z trestnej činnosti bolo rozptýlené. V tomto štádiu trestného konania postačuje existencia podozrenia, pričom preukázanie viny, či neviny, ktoréhokolvek z obvinených bude vecou ďalšieho dokazovania. Pri dôvodnosti trestného stíhania u oboch obvinených konštatujem existenciu formálnych dôvodov väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. a), b), c) Trestného poriadku. Od posledného rozhodnutia o väzbe obvinených odvolacím súdom dňa 12. mája 2020 do dnešného dňa nedošlo ku žiadnym zmenám, ktoré by mali vplyv pre zmenu dôvodov väzby obvinených. Aj naďalej existuje obava, že obvinení by mohli utiecť, vyhýbať sa trestnému stíhaniu s poukazom na to, že sú trestne stíhaní pre obzvlášť závažné zločiny s hrozbou výšky trestu až na 25 rokov alebo na doživotie. V danom prípade nedošlo k oslabeniu podozrenia trestnej činnosti, či jej závažnosti. Naďalej existuje aj dôvod kolíznej väzby s poukazom na výpovede svedkov, ale aj spoluobvinených. Z výpovede obvineného [REDAKOVANÉ] a družky [REDAKOVANÉ] je zrejmé, že obaja obvinení sa mali dopustiť ovplyvňovania svedkov... Okrem toho je potrebné poukázať na výpoveď svedkyne [REDAKOVANÉ] a svedkyne [REDAKOVANÉ]. Pokiaľ ide o dôvod preventívnej väzby naďalej existuje dôvodná obava, že obvinení budú pokračovať v trestnej činnosti. Táto mala byť páchaná sofistikovaným spôsobom, mala byť vykonávaná po dlhší čas od roku 2012 s cieľom zabezpečiť si zdroj príjmov, pričom sa obvinení zamieravali hlavne na ľudí v núdzi, chorých, závislých, či inak ľahko ovplyvniteľných. Vzhľadom k povahe trestnej činnosti, jej rozsahu a závažnosti je potrebné konštatovať existenciu dôvodov väzby u oboch obvinených v zmysle ustanovenia § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Osvojil som si v plnej miere dôvody, pre ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní 2Tost 16/2020 zo dňa 12. mája 2020 zamietol žiadosti obvinených o prepustenie z väzby na slobodu.

Pri dôvodnosti trestného stíhania, ako aj existencií dôvodov väzby u oboch obvinených konštatujem, že pre obtiažnosť veci nebude možné trestné stíhanie skončiť v lehote uvedenej v § 76 ods. 2 Trestného poriadku. Trestné stíhanie je orgánmi prípravného konania vedené bez zbytočných prietahov v zmysle ustanovenia § 2 ods. 6 Trestného poriadku prednostne a urýchlene. Vo veci bolo vykonané množstvo úkonov trestného konania a prokurátor vo svojom návrhu uviedol rozsah dokazovania, ktoré je potrebné vo veci vykonať. Obtiažnosť tejto trestnej veci, sofistikovanosť páchania trestnej činnosti rozširujúci sa počet poškodených a ich výsluch objektívne bráni v tom, aby mohlo byť prípravné konanie skončené v základnej lehote trvania väzby, teda do 26. júna 2020. Zároveň prepustením obvinených na slobodu hrozí, že bude zmarené, resp. podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania s poukazom na to, že obvinení sú trestne stíhaní pre obzvlášť závažnú trestnú činnosť, pre ktorú im hrozí uloženie vysokých trestov. Stotožnil som sa s návrhom prokurátora v tom, že vzhľadom na rozsah doplnenia úkonov trestného konania, ktoré je potrebné v uvedenej trestnej veci vykonať je potrebné rozhodnúť o predĺžení lehoty trvania väzby až o sedem mesiacov u obvinených, teda do dňa, dokedy je reálny predpoklad, že vyšetrovanie bude možné ukončiť v rámci prípravného konania. Bude úlohou prokurátora a orgánov prípravného konania urýchliť vyšetrovanie pre všetky trestné činy, pre ktoré sú obvinení trestne stíhaní, aby mohlo byť ukončené v uvedenej lehote.“

10. Proti napadnutému uzneseniu špecializovaného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že sťažnosť zamietol. Najvyšší súd sa v napadnutom uznesení stotožnil s právnym záverom špecializovaného súdu, že sú dané materiálne dôvody väzby, ako aj dôvod na predĺženie väzby a odkázal na uznesenie špecializovaného súdu.

11. Reagujúc na sťažnostné námietky sťažovateľa, uviedol, že predĺženie väzby nemožno považovať za svojvoľné a účelové bez spojitosti so spisovým materiálom a výsledkom dokazovania. Bola dodržaná zásada primeranosti a zdržanlivosti, avšak s ohľadom na rozsiahlosť, náročnosť a sofistikovanosť trestnej činnosti nebolo možné ukončiť trestné stíhanie v rámci základnej sedemmesačnej lehoty väzby.

12. Podľa najvyššieho súdu je zrejmé, že bude potrebné vypočítať množstvo ďalších svedkov, resp. poškodených. Neobstojí ani tvrdenie sťažovateľa, že úkony prípravného konania neboli vykonávané urýchlene a bez prietahov. V tomto najvyšší súd poukázal na svoje uznesenie č. k. 2Tost/16/2020 z 12. mája 2020, kde konštatoval, že nebola zistená nečinnosť či také prietahy v konaní, ktoré by bez ďalšieho odôvodnili aj s ohľadom na rozsah trestnej činnosti prepustenie sťažovateľa na slobodu. Predmetná argumentácia nestráca podľa súdu ani po približne dvoch mesiacoch na svojom význame a je možné sa s ňou plne stotožniť. Návrh prokurátora obsahuje dôvody, pre ktoré je potrebné lehotu väzby predĺžiť. Najvyšší súd tiež uviedol, že sťažovateľ opakuje námietky proti dôvodom väzby, preto odkázal na odôvodnenie napadnutého uznesenia špecializovaného súdu a svojho uznesenia sp. zn. 2Tost/16/2020.

II.

Argumentácia sťažovateľa

13. Proti napadnutým uzneseniam podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, pričom namieta právne závery konajúcich súdov, poukazuje na judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva.

14. V ústavnej sťažnosti uvádza prepis svojho výsluchu pred sudcom špecializovaného súdu. Pri tomto výsluchu konanom 8. júna 2020 sťažovateľ opätovne namietal nedôvodnosť svojho trestného stíhania. Podľa neho je väzba nedôvodná, nezákonná a porušujúca jeho práva, pretože nie sú dané materiálne podmienky pre jej ďalšie trvanie. Samotná skutočnosť, že voči nemu existuje podozrenie zo spáchania trestného činu založené výlučne na svedeckej výpovedi „kajúcnika“, ktorá výpoveď je však v zrejmom rozpore s ďalšími vo veci vykonanými dôkazmi i po vzatí sťažovateľa do väzby, nemôže byť relevantným dôvodom na ďalšie držanie sťažovateľa vo väzbe trvajúcej viac ako šesť mesiacov. Tiež namietal nečinnosť orgánov činných v trestnom konaní v jeho väzobnej trestnej veci a je toho názoru, že ich postup rozhodne nemožno považovať za osobitne starostlivý a urýchlený.

15. Vo vzťahu k tzv. útekovej väzbe sťažovateľ primárne uvádza, že hrozba vysokého trestu nemôže byť sama osebe spôsobilým väzobným dôvodom, a keďže v jeho prípade neboli objektivizované žiadne ďalšie skutočnosti, ktoré by odôvodňovali obavu z jeho úteku, resp. skrývania sa s cieľom vyhnúť sa trestnému stíhaniu alebo trestu, tento väzobný dôvod nemôže byť v jeho prípade daný. Vo vzťahu k tzv. kolúznej väzbe jeho sťažnostná argumentácia spočíva v opätovnom namietaní hodnovernosti výpovedí spolupracujúceho obvineného [REDAKOVANÉ] a jeho družky [REDAKOVANÉ] pričom v kontexte ich výpovedí sťažovateľ proti nim argumentuje tým, že z jeho strany išlo o legálne právne poradenstvo pri výkone jeho advokátskej činnosti, a nie o prejavy akéhokolvek kolúzneho správania. Dôvod tzv. preventívnej väzby podľa názoru sťažovateľa taktiež absentuje, pričom jeho danosť má byť vylúčená najmä jeho tvrdeniami, ktorými v celom rozsahu popiera dôvodnosť trestného stíhania vedeného proti jeho osobe. Podľa vyjadrení sťažovateľa sa tento nikdy žiadnej trestnej činnosti nedopustil, od skončenia vysokej školy bolo jeho jediným zdrojom príjmov poskytovanie právnych služieb, pričom okrem advokácie sa venuje aj realitnej činnosti, na účely čoho má dve obchodné spoločnosti.

16. Sťažovateľ vytkol, že najvyšší súd v napadnutom uznesení k otázke existencie jednotlivých dôvodov väzby len odkázal na svoje uznesenie z 12. mája 2020 a na napadnuté uznesenie špecializovaného súdu. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je tak nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov a nezákonné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

17. Podstatou ústavnej sťažnosti je sťažovateľom namietané porušenie práva na osobnú slobodu a bezpečnosť, práva na zákonné a preskúmateľné väzobné rozhodnutie a práva byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania (čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru) napadnutými uzneseniami špecializovaného súdu a najvyššieho súdu.

18. Sťažovateľ namieta, že neboli dané zákonné dôvody na predĺženie väzby a neboli dané ani jednotlivé väzobné dôvody, resp. bolo možné nahradiť väzbu miernejšími prostriedkami. Konajúce súdy svoje právne závery riadne neodôvodnili a nevysporiadali sa s námietkami sťažovateľa uvedenými v jeho sťažnosti, resp. v rámci jeho výsluchu.

III.1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru postupom špecializovaného súdu a jeho napadnutým uznesením

19. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto časti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) (m. m. III. ÚS 149/04).

20. Sťažovateľ podal proti napadnutému uzneseniu špecializovaného súdu sťažnosť podľa Trestného poriadku. Najvyšší súd námietky sťažovateľa vecne preskúmal a rozhodol napadnutým uznesením z 15. júna 2020. Uplatnenie právomoci najvyššieho súdu takto vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať opodstatnenosť námietok sťažovateľa voči napadnutému uzneseniu špecializovaného súdu.

21. Na tomto základe ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa už pri jej predbežnom prerokovaní odmietol v tejto časti pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie [§ 56 ods. 2 písm. a) a § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde].

III.2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru postupom najvyššieho súdu a jeho napadnutým uznesením

22. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, III. ÚS 263/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012).

23. Z judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05) vyplýva, že v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa práva na osobnú slobodu (čl. 17 ods. 1 ústavy) je obsiahnuté aj právo obvineného podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú (resp. primeranú dobu) alebo byť prepustený počas konania. V označených ustanoveniach ústavy sú obsiahnuté obdobné práva ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (III. ÚS 227/03, III. ÚS 34/07, IV. ÚS 181/07, IV. ÚS 333/08, III. ÚS 54/2017, IV. ÚS 263/2018). Na konanie, ktorého predmetom je súdne preskúmanie zákonnosti väzby a existencie všetkých jej podmienok, je aplikovateľný čl. 5 ods. 4 dohovoru. Ústavnosť postupu a rozhodnutia súdu v takomto type konania (vrátane ústavnosti dôvodov,

na ktorých bolo založené rozhodnutie o ďalšom trvaní väzby) skúma však ústavný súd aj z hľadiska garancií vyplývajúcich z čl. 5 ods. 3 dohovoru (I. ÚS 100/04, III. ÚS 220/04, IV. ÚS 181/07).

24. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (III. ÚS 38/01, IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08).

25. Do obsahu právomoci ústavného súdu nepatrí preskúmať postup či správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktorý viedol k záveru o existencii zákonného dôvodu o ponechaní sťažovateľa vo väzbe (alebo predĺžení lehoty väzby, pozn.). Tento postup skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je funkčne usporiadaný na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takéhoto zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03). Právomocou ústavného súdu je preskúmať zlučiteľnosť konkrétneho rozhodnutia väzobného súdu, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody (v tomto prípade ponechaný vo väzbe v dôsledku predĺženia trvania väzby, pozn.), s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

26. Vychádzajúc z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v spojení s napadnutým uznesením špecializovaného súdu (vychádzajúc z jednoty prvostupňového a opravného konania, pozn.) a skutočností v týchto uzneseniach uvedených, ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd v spojení so špecializovaným súdom svoje právne závery primeraným spôsobom odôvodnil, tieto právne závery sú logické, konzistentné a ústavný súd ich nepovažuje za arbitrárne.

27. Konajúce súdy odôvodnili potrebu predĺženia lehoty trvania väzby poukazom na doteraz vykonané dokazovanie a osobitne odkazom na dokazovanie, ktoré je ešte stále potrebné vykonať. Ide predovšetkým o výsluchy osôb – poškodených, svedkov, nadobúdateľov nehnuteľností a obvinených.

28. Konajúce súdy dospeli k záveru, že naďalej boli dané formálne a materiálne dôvody väzby. Podozrenie, že trestnú činnosť mal spáchať v naznačenom rozsahu aj sťažovateľ ako jeden z popredných členov zločineckej skupiny, v priebehu doterajšieho vyšetrovania nebolo rozptýlené. Konajúce súdy poukázali na konkrétne skutočnosti, ktoré naďalej odôvodňujú väzbu a predstavujú väzobné dôvody podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku.

29. Konajúce súdy odôvodnili potrebu väzobného stíhania a potrebu predĺženia lehoty väzby odkazom na celú sériu dôkazov. Z uvedeného dôvodu nemožno súhlasiť s argumentáciou sťažovateľa, že jeho obvinenie je založené len na výpovedi obvineného [REDACTED] ako spolupracujúceho obvineného (kajúcnika). Z doteraz vykonaného dokazovania vyplýva, že podozrenie zo spáchania vyšetrovanej trestnej činnosti je založené na ďalších dôkazoch – výsluchoch svedkov a poškodených, pričom aj tieto výpovede sú potvrdzované listinnými dôkazmi. Zároveň ide o trestnú činnosť, ktorá mala byť páchaná v skupine so značnou mierou sofistikovanej a del'bou úloh. Z týchto dôvodov nemožno akceptovať ako relevantné námietky sťažovateľa, že niektorí svedkovia, resp. poškodení sťažovateľa osobne nepoznajú, prípadne s ním neprišli do osobného kontaktu.

30. Neobstojí ani námietka sťažovateľa, že dôvody väzby sú založené len na hrozbe vysokého trestu. Z odôvodnenia napadnutých uznesení vyplýva, že tento argument (hrozba vysokého trestu) bol použitý ako podporný popri existencii ďalších konkrétnych skutočností (napr. konkrétne formy kolúzneho konania, dlhodobé páchanie trestnej činnosti a pod.), ktoré vyplynuli z vykonaných dôkazov.

31. Pokiaľ ide o odkaz konajúcich súdov na predchádzajúce rozhodnutia o väzbe, ústavný súd vo svojej judikatúre už viackrát uviedol, že opakovanie skutočností, ktoré podľa všeobecného súdu odôvodňujú dôvod väzby v predošlých rozhodnutiach, neznižuje ich relevanciu, pokiaľ súd preskúmaním všetkých okolností prípadu dospel k záveru o ich pretrvávajúcej existencii (m. m. IV. ÚS 41/08, IV. ÚS 149/08, IV. ÚS 314/08, I. ÚS 384/2019). V predmetnej veci konajúce súdy poukázali na to, že sťažovateľ totožne opakuje námietky týkajúce sa väzobných dôvodov, pričom existenciu dôvodov väzby podporili vlastným odôvodnením a čiastočným odkazom aj na predchádzajúce rozhodnutia o väzbe sťažovateľa.

32. Sťažovateľ neuviedol také skutočnosti, ktoré by zjavne a zásadne spochybnili výpoveď kajúcnika [REDAKOVANÉ] preto skutočnosť, že rozhodnutie o väzbe je čiastočne založené aj na jeho výpovedi, nemôže sama osebe viesť k záveru o ústavnej neakceptovateľnosti napadnutých uznesení a o porušení označených práv podľa ústavy a dohovoru (k uvedenému porovnaj judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa tzv. kajúcnikov napr. III. ÚS 665/2016, III. ÚS 758/2016).

33. Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd a špecializovaný súd venovali námietkam sťažovateľa náležitú pozornosť a vysporiadali sa s nimi. Ústavný súd právne závery najvyššieho súdu v spojení s právnymi závermi špecializovaného súdu nepovažuje za arbitrárne a ani zjavne neodôvodnené, preto sú ústavne udržateľné.

34. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2021

Robert Šorl
predseda senátu